Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Економічний факультет
Кафедра фінансів

Одеський національний економічний університет
Кафедра фінансів

СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: СУТНІСТЬ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Матеріали

круглого столу 28-30 червня 2023 року

Київ-Одеса – 2023

УДК 316.42(477)

Редакційна колегія:

Варналій З.С., д.е.н., проф. (заг. ред.); Мєдвєдкова Н.С., к.е.н., доц. (відп. секр.); Баженова О.В., д.е.н., проф.; Чеберяко О.В., д.істор.н., к.е.н., проф.; Микитюк О.П., к.е.н., доц.; Пампуха І.В., к.т.н., доц.; Плєшакова Н.А., к.е.н., доц.; Толок І.В., к.пед.н., доц.; Федченко О.П., к.військ.н., с.н.с.

С70 **Соціальна безпека людини в умовах війни: сутність, особливості та шляхи забезпечення**: матеріали круглого столу 28-30 червня 2023 р. / за заг. ред. проф. З.С. Варналія, – Київ-Одеса : Знання України. 2023. 89 [1] с.

ISBN 978-966-316-500-4

Збірник містить матеріали круглого столу, що проходив 28-30 червня 2023 року в Одеському національному економічному університеті, організаторами якого виступили кафедра фінансів економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка та кафедра фінансів Одеського національного економічного університету. Збірник охоплює наукові публікації за основними напрямами соціальної безпеки людини в умовах війни. Для науковців, викладачів, студентів, державних службовців, керівників суб'єктів господарювання, широкого кола читачів, які цікавляться актуальними проблемами соціальної безпеки людини.

Матеріали публікуються в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, імен власних та інших відомостей.

Круглий стіл проводився в межах виконання проєкту НФД України «Нові геостратегічні загрози соціальної безпеки людини в умовах гібридної війни та шляхи їх запобігання» реєстраційний номер № 2021.01/0239.

Адреса редакційної колегії: 03022, м. Київ, вул. Васильківська, 90-а, кім. 410, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, економічний факультет, кафедра фінансів, тел. (044) 521-32-85, e-mail: kafedra_finance@ukr.net

УДК 316.42(477)

ISBN 978-966-316-500-4

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2023

ЗМІСТ

Баженова Олена Володимирівна. ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ 5

Бойда Світлана Василівна. СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ ЯК ПІДГРУНТЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД 8

Бондаренко Сніжана Михайлівна. СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ 11

Варналій Захарій Степанович. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ 13

Галушка Зоя Іванівна. СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА СУСПІЛЬСТВА І ЛЮДИНИ: СКЛАДОВІ ТА МОЖЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ 17

Грішнова Олена Антонівна, Харазішвілі Юрій Михайлович. СТРУКТУРА СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ЇЇ ІНДИКАТОРИ 21

Гурочкіна Вікторія Вікторівна. ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ ДІАСПОРИ В ПОЛЬЩІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 25

Діброва Олена Леонідівна. ВБУДОВАНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПДФО У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ 29

Катамадзе Грігол Шалвович. ФІСКАЛЬНА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ 33

Коваленко Вікторія Володимирівна. МОНЕТАРНА СКЛАДОВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ 38

Курганська Елеонора Іванівна, Юрків Юлія Андріївна. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ 41

Логвіновська Світлана Іванівна. ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ 44

Мєдвєдкова Наталія Сергіївна. ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ РОЗВИТКУ СМАРТ-СІТІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ В УМОВАХ КРИЗ 47

Микитюк Оксана Петрівна. ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЗАГРОЗ СОЦІАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ ЛЮДИНИ В МІКРО СЕРЕДОВИЩІ ПІДПРИЄМСТВА В ПЕРІОД КРИЗ 50

Нікитенко Дмитро Валерійович. СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА НА НАНОРІВНІ В УМОВАХ ВІЙНИ 52

Новікова Ольга Федорівна. ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ НА ЗАСАДАХ РЕЗІЛЬЄНОСТІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ 54

Олійник Олена Олександрівна. МІГРАЦІЯ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СТІЙКІСТЬ БІЗНЕСУ 63

Онищенко Світлана Володимирівна, Маслій Олександра Анатоліївна. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ, ЗАГРОЗИ ТА ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ 65

Пампуха Ігор Володимирович, Федченко Олексій Петрович, Толок Ігор Вікторович. OPERATIONS DASHBOARD FOR ARCGIS, ЯК ІНСТРУМЕНТ СТВОРЕННЯ ОПЕРАЦІЙНИХ ПАНЕЛЕЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ РЕГІОНІВ 67

Підвальнюк Майя Василівна. СУТНІСТЬ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ 71

Плєшакова Наталія Анатоліївна, Плєшакова Олена Анатоліївна. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ 74

Познанська Інна Володимирівна. СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ В КОНТЕКСТІ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ 77

Слатвінська Марина Олександрівна. ФІНАНСОВІ ВАЖЕЛІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 80

Чеберяко Оксана Вікторівна. ФІНАНСОВО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ 84

УДК 336.71:351.863

Коваленко Вікторія Володимирівна
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри банківської справи
Одеський національний економічний університет

МОНЕТАРНА СКЛАДОВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

В останні роки значно зросла роль формування системи фінансової безпеки на всіх рівнях, будь то макроекономічна безпека, безпека суб'єктів економічної діяльності, або фінансова безпека окремо взятого домогосподарства. При цьому, монетарна складова відбиває значну роль у забезпеченні фінансової безпеки держави, а саме, впливає на макроекономічні процеси в країні. Тому, задля забезпечення макроекономічної стабільності та економічного зростання в контексті забезпечення фінансової безпеки України в умовах воєнного стану, за необхідне є удосконалення механізмів монетарної політики.

Аналіз наукових публікацій щодо впливу монетарної політики на рівень фінансової безпеки країни дає підстави стверджувати, що у публікаціях зарубіжних вчених-економістів, взагалі поняття фінансової безпеки країни не розглядається. Воно асоціюється з невизначеністю та ризиками, які притаманні тому, чи іншому циклу соціально-економічного розвитку держави. Але, при цьому, головною парадигмою є монетарні чинники макроекономічного розвитку.

Однією з новітніх загроз є наслідки воєнної агресії рф, зокрема, негативні наслідки, які вплинули на розвиток економіки України. Слід звернути увагу на чисельність загиблих в Україні, які потенційно були залучені до створення доданої вартості; їх загибель чи поранення створюють додаткові державні витрати на їх поховання та лікування.

До основних новітніх стратегій, які регламентують забезпечення фінансової безпеки України слід віднести;

1. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року. Відповідно до неї, в контексті фінансової безпеки визначено реалізацію таких завдань: стимулювання банківського сектору спрямовувати кредитні кошти, насамперед, на розвиток реального сектору економіки, малого та середнього підприємництва; створення умов для збільшення залучення довгострокового фондування і розширення довгострокового та інвестиційного кредитування; активізація розвитку національного фондового ринку для забезпечення його ефективності та конкурентоспроможності; убезпечення національної фінансової системи від легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї

масового знищення; мінімізація ризиків інвестора шляхом забезпечення ефективного захисту прав інвесторів на фондовому ринку; забезпечення зниження вартості позикових коштів для потреб держави (шляхом оптимального узгодження грошово-кредитної та боргової політики); зменшення рівня непрацюючих кредитів та підвищення стійкості банківської системи; збереження інституційної незалежності Національного банку України [1].

2. Стратегія забезпечення державної безпеки. Відповідно до неї, складова фінансової безпеки розкривається через реалізацію таких завдань: розвиток міжнародного співробітництва в безпековій сфері, насамперед з питань боротьби з тероризмом та його фінансуванням, кіберзлочинністю, нерозповсюдження зброї масового знищення та засобів її доставки, протидії легалізації (відмиванню) коштів, одержаних злочинним шляхом, та транснаціональній організованій злочинності [2].

У контексті встановлення визначальної ролі монетарної складової у забезпеченні фінансової безпеки держави, за доцільне є розгляд прийнятих стратегій розвитку як на рівні національної безпеки України, так і на рівні монетарного сектору України, а саме: блок стратегій національної безпеки держави та блок стратегій національної безпеки фінансової сфери.

Сам механізм такого взаємозв'язку реалізується через інструменти та методи монетарної політики у поєднанні з ключовими макроекономічними показниками.

Ефективна монетарна політика прямо пропорційно впливає на фінансову безпеку держави. Але при цьому все ж таки треба повернутися до питання координації, узгодженості грошово-кредитної та фіскальної політик в Україні, яке обговорюється та видозмінюється протягом останніх років. Тому, з нашої точки зору, дискусійним питанням є введення певних обмежень на прийняття монетарних рішень з боку НБУ під час воєнного стану, що порушує визначені Законом України «Про Національний банк України» статусність виконання покладених на нього функцій, через потребу у збереженні власної інституційної, фінансової та операційної незалежності.

Відповідно до вищезазначеного слід звернути увагу на порушення дієвості трансмісійного механізму грошово-кредитної політики. Так, автори наукової статті (Kovalenko, V. et al., 2020) зазначають «…недостатня дієвість монетарного трансмісійного механізму знайшла відображення в роз–балансуванні грошового й валютного ринків, деформації кредитного ринку та погіршенні кредитного клімату, зменшенні впливу монетарних імпульсів центрального банку як на фінансову систему, так і на реальний сектор економіки» [24, p.] Тому, можна стверджувати, що проблема вагомого впливу монетарної компоненти на фінансову безпеку держави міститься у відновленні дієвості каналів трансмісійного механізму грошово-кредитної політики, який у свою чергу залежить від вибору монетарного устрою.

Список використаних джерел

1. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року: Указ Президента України № 347 від 11.08. 2021 р. URL: https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613. (дата звернення 15.06.2023).

2. Стратегія забезпечення державної безпеки: Указ Президента України № 56 від 16.02.2022 р. URL: https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/5264.html. (дата звернення 16.06.2023).

3. Kovalenko, V., Sheludko S., Slatvinska M., Sergeeva O., & Kulikova Ye. (2020). Monetary regulation in the economic growth a state. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 3, 34, 71-82.